

POLICY OM RIKSBANKENS ARBETE FÖR ATT FÖRHINDRA PENNINGTVÄTT, FINANSIERING AV TERRORISM OCH BROTT MOT INTERNATIONELLA SANKTIONER

BESLUTSDATUM: 2023-12-14
BESLUT AV: Direktionen
ANSVARIG AVDELNING: Avdelning för intern styrning och verksamhetsstöd
FÖRVALTNINGSANSVARIG: Regelefterlevnadsfunktionen
DIARIENUMMER: 2023-01190
HANTERINGSKLASS: ÖPPEN

Policy om Riksbankens arbete för att förhindra penningtvätt, finansiering av terrorism och brott mot internationella sanktioner

Innehåll och syfte

Denna policy beskriver hur Riksbanken ska arbeta för att motverka riskerna för att Riksbanken utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism eller bryter mot internationella sanktioner. Syftet med denna policy är att vägleda Riksbankens medarbetare i detta arbete.

Målgrupp

Denna policy riktar sig till Riksbankens samtliga medarbetare. Begreppet medarbetare avser alla arbetstagare och de uppdragstagare som har tillgång till en riksbanksdator och till Riksbankens system och som deltar i Riksbankens dagliga verksamhet.

Innehållsförteckning

Policy om Riksbankens arbete för att förhindra penningtvätt, finansiering av terrorism och brott mot internationella sanktioner	1
Innehåll och syfte	1
Målgrupp	1
1 Inledning	3
1.1 Bakomliggande regelverk	3
1.2 Definitioner	4
2 Roller och ansvar	5
3 Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	6
3.1 Riskbedömning	6
3.2 Regler och rutiner	7
3.3 Kundkännedomsåtgärder	7
4 Sanktioner	8
5 Bevarande av handlingar och uppgifter	9
6 Utbildning	9
7 Rapportering	9
8 Efterlevnad	10
9 Ikraftträdande	10

1 Inledning

Riksbanken som centralbank lyder inte under lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ("penningtvättslagen"). Riksbanken är därför inte skyldig att vidta de åtgärder som anges i den lagen eller föreskrifter som meddelas med stöd av den lagen. Däremot kan Riksbankens anseende komma att skadas allvarligt, och förtroendet för hela det finansiella systemet kan skadas, om Riksbanken skulle utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Riksbankens medarbetare kan komma att omfattas av straffrättsliga bestämmelser i lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott som är allmänt tillämpliga på individer och som i det straffrättsliga avseendet kompletterar penningtvättslagen.

För att minimera risken för att förtroendet för Riksbanken skadas och för att skydda sina medarbetare från att medverka till brott när de utför sina riksbanksuppgifter använder Riksbanken, i de delar av verksamheten där det finns risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism, penningtvättslagen och Finansinspektionens föreskrifter på området i vägledande syfte. Det bör dock förtydligas att i de fall det finns direkt tillämplig lagstiftning för Riksbanken att följa, som inte korrelerar med det som framgår av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska den tvingande lagen alltid gå före.

Till skillnad mot penningtvättlagstiftningen som Riksbanken tillämpar på självvald basis omfattas Riksbanken direkt av bestämmelserna i lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Enligt denna lag kan den som bryter mot ett förbud i en EU-förordning om ekonomiska sanktioner eller i en kompletterande föreskrift som regeringen beslutat med anledning av sanktionsbeslut utfärdat av FN eller EU under vissa omständigheter dömas till straff. Därför reglerar denna policy även hur Riksbanken arbetar för att efterleva sanktionsbeslut.

1.1 Bakomliggande regelverk

1.1.1 Tillämpliga regelverk

Lag (2022:1568) om Sveriges riksbank

Arbetsordningen för Sveriges Riksbank

Lag (2014:307) om straff för penningtvättsbrott

Terroristbrottslag (2022:666)

Lag (1996:95) om vissa internationella sanktioner

1.1.2 Regelverk som Riksbanken använder i vägledande syfte

Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen)

Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:11) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

1.2 Definitioner

Penningtvätt har samma innebörd som i 1 kap. 6 § penningtvättslagen.

Detta innebär åtgärder med avseende på pengar eller annan egendom som härrör från brott eller brottslig verksamhet som kan dölja egendomens samband med brott eller brottslig verksamhet, kan främja möjligheterna för någon att tillgodogöra sig egendomen eller dess värde, kan främja möjligheterna för någon att undandra sig rättsliga påföljder, eller innebär att någon förvärvar, innehar, hävdar rätt till eller brukar egendomen.

Finansiering av terrorism har samma innebörd som i 1 kap. 7 § penningtvättslagen.

Detta innebär i korthet att samla in, ta emot eller tillhandahålla pengar eller annan egendom i avsikt att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för att begå eller på annat sätt medverka till terroristbrott,¹ eller försök, förberedelse eller stämpling till terroristbrott, eller särskilt allvarlig brottslighet.²

Internationella sanktioner innebär att begränsningar införs i handlingsfriheten för en specifik stat, en grupp, ett företag eller individ. Sverige följer beslut utfärdade av FN och/eller EU, samt sanktioner förordnade av svensk regering på rekommendation av FN eller EU som har godkänts av riksdagen.

Affärsförbindelse har samma innebörd som 1 kap. 8 § punkten 1 penningtvättslagen. Med affärsförbindelse avses alltså en affärsmässig förbindelse som när den etableras förväntas ha en viss varaktighet.

Allmän riskbedömning har samma innebörd som i 2 kap. 1 § punkten 1 penningtvättslagen: och avser en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker.

Berörd verksamhet avser en enhet, eller en del av en enhet, på Riksbanken vars produkter eller tjänster på något sätt bedöms vara utsatta för risken att utnyttjas för penningtvätt, finansiering av terrorism eller brott mot internationella sanktioner.

---

¹ 6 § terroristbrottslag (2022:666)

² 2 § terroristbrottslag (2022:666)

Kund avser fysiska personer respektive juridiska personer som centralbanker, finansiella institut och finansiella finansorgan som Riksbanken har en affärsförbindelse med. I denna policy benämns även en juridisk eller fysisk person som begär inlösen av betalningsmedel som kund.

Person i politiskt utsatt ställning (PEP) har samma innebörd som i 1 kap. 8 § punkten 5 penningtvättslagen, det vill säga en fysisk person som har eller har haft en viktig offentlig funktion i en stat eller i en internationell organisation.³ En person ska fortfarande bedömas som PEP i 18 månader efter att denne har avslutat sin roll.

Verklig huvudman har samma innebörd som i 1 kap. 8 § punkten 6 penningtvättslagen och anses vara en fysisk person som, ensam eller tillsammans med någon annan, ytterst äger eller kontrollerar en juridisk person, eller en fysisk person till vars förmån någon annan handlar.⁴

2 Roller och ansvar

Avdelningschefer ansvarar inom sitt ansvarsområde för att tillse att:

- risken för att den egna avdelningens verksamhet kan komma att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism identifieras
- de verksamhetspecifika allmänna riskbedömningarna genomförs
- den som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att berörd verksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism har lämplig kunskap och kompetens
- risken för brott mot internationella sanktioner i den egna avdelningens verksamhet identifieras
- de identifierade riskerna i berörda verksamheter på avdelningen värderas, hanteras och rapporteras
- relevanta regler och rutinbeskrivningar i enlighet med denna policy upprättas

Regelefterlevnadsspecialister inom riskenheten ansvarar för att:

- informera medarbetarna om denna policy
- samordna Riksbankens arbete mot penningtvätt, finansiering av terrorism och brott mot internationella sanktioner

---

³ För definition av viktig offentlig funktion i en stat, se 1 kap. 9 § penningtvättslagen

⁴ Se även 1 kap. 3-7 §§ lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän

- informera berörda medarbetare om nya trender, mönster och metoder samt annat som är relevant för att förhindra penningtvätt, finansiering av terrorism och brott mot internationella sanktioner
- sammanställa den allmänna riskbedömningen som gäller för hela Riksbanken
- ge verksamheterna råd och stöd i frågor som rör penningtväfts- respektive sanktionsregelverket och stötta verksamheten med identifiering av risker att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism
- utbilda medarbetarna löpande, se avsnitt 6
- rapportering till Polismyndigheten, se avsnitt 7
- genomföra kontroller för att säkerställa att Riksbanken och dess medarbetare efterlever denna policy, se avsnitt 8

Varje enskild **medarbetare** ska:

- följa denna policy med tillhörande regler och rutinbeskrivningar
- delta i varje obligatorisk utbildning och säkerställa sitt eget kunskaphöjande inom området

För **Internrevisionsavdelningens** ansvar inom penningtvättsområdet, se Riksbankens Policy för internrevision.

3 Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

3.1 Riskbedömning

Alla avdelningschefer inom Riksbanken ska årligen utvärdera om det föreligger en risk att deras verksamhet kan komma att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om en avdelningschef bedömer att en verksamhet inom dennes avdelning på något sätt är utsatt för denna risk ska den verksamheten sedan göra en allmän riskbedömning som är specifik för just den verksamheten, en verksamhetsspecifik allmän riskbedömning. Vid dessa allmänna riskbedömningar på verksamhetsnivå ska följande beaktas:

- vilka slags produkter och tjänster som verksamheten tillhandahåller,
- vilka kunder och distributionskanaler som verksamheten har och
- vilka geografiska riskfaktorer som föreligger inom den berörda verksamheten och på vilket sätt dessa skulle kunna komma att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Riksbanken använder sig av klassificeringen hög, medelhög, medel och låg för att definiera risken. Den verksamhetsspecifika allmänna riskbedömningen ska sedan uppdateras av verksamheterna åtminstone årligen, samt vid behov (t.ex. om verksamheten förändras).

Regelefterlevnadsspecialisterna inom riskenheten ansvarar för att upprätta en samlad allmän riskbedömning för hela Riksbanken, baserad på verksamheternas allmänna riskbedömningar. Syftet med denna samlade allmänna riskbedömning är att kunna ge en samlad bild av risken för att Riksbanken utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

3.2 Regler och rutiner

Om det vid den verksamhetsspecifika allmänna riskbedömningen identifierats sårbarheter eller risker för att verksamheten kan komma att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism ska verksamheterna upprätta relevanta styrande dokument som beskriver hur de ska hantera dessa risker. Dokument ska vara anpassade efter både den specifika verksamhetens risker och den verksamhetsspecifika allmänna riskbedömningen. De ska också anpassas fortlöpande för att hantera nya och förändrade risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

3.3 Kundkännedsåtgärder

För att hantera riskerna för penningtvätt eller finansiering av terrorism ska åtgärder för kundkännedom vidtas i berörda verksamheter. Åtgärderna ska anpassas efter den specifika verksamheten och ta hänsyn till om respektive kundrelation innebär en affärsförbindelse eller enbart omfattar enstaka transaktioner.

Beroende på vilken typ av relation Riksbanken har till kunden kan kundkännedsåtgärder omfatta:

- identifiering av kund, vilket inkluderar kontroll av fysisk persons identitet, genom exempelvis elektronisk identifiering, genom att inhämta uppgifter om personens namn, adress, personnummer eller motsvarande eller genom en vidimerad kopia av en identitetshandling,
- utredning av om en juridisk person som är kund hos Riksbanken har en verklig huvudman och, om så är fallet, kontroll av den verkliga huvudmannens identitet,
- utredning av om kunden kan identifieras som PEP eller som familjemedlem eller känd medarbetare till en PEP,⁵

---

⁵ För definition av familjemedlem och känd medarbetare, se 10 § penningtvättslagen

- utredning om etablering i ett högriskredjeland finns,
- utredning av syfte och art med affärsförbindelsen (detta behöver inte kontrolleras vid enstaka transaktioner).

3.3.1 Riskbedömning av kunder

Uppgifter som har inhämtats i samband med kundkännedomåtgärderna samt den verksamhetsspecifika allmänna riskbedömningen ska ligga till grund för riskbedömning av den enskilda kunden, det vill säga kundens riskprofil, som varje verksamhet ska göra. Ett sätt att bestämma kundens riskprofil är att beakta de omständigheter som enligt 2 kap. 4 - 5 §§ penningtvättslagen kan tyda på låg, respektive medelhög/hög risk att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism i relationen med en kund. Om risken med affärsförbindelsen bedöms som låg kan förenklade kundkännedomåtgärder vidtas. Om risken bedöms som medelhög/hög ska skärpta kundkännedomåtgärder vidtas. Skärpta kundkännedomåtgärder kan innebära att samla in mer information om ursprunget till kundens finansiella medel, att göra mer omfattande utredningar eller att följa upp affärsförbindelsen oftare.

3.3.2 Uppföljning av affärsförbindelsen

De verksamheter som har kundrelationer i form av pågående affärsförbindelser ska följa upp dessa i syfte att säkerställa att deras kännedom om kunden är aktuell och tillräcklig för att de ska kunna hantera den risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. I uppföljningen av affärsförbindelser ska bland annat hänsyn tas till resultaten av transaktionskontroller som genomförs löpande i syfte att upptäcka eventuella avvikelser. Hur ofta en affärsförbindelse ska följas upp ska avgöras baserat på kundens riskprofil och andra riskindikatorer.

3.3.3 Misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism

Om misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas ska skärpta kundkännedomåtgärder eller andra nödvändiga åtgärder vidtas för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism. Se också avsnitt 7 om rapportering till Polismyndigheten vid misstanke om brott.

4 Sanktioner

Alla avdelningschefer inom Riksbanken ska årligen utvärdera och dokumentera vilka av Riksbankens verksamheter som behöver ta hänsyn till sanktionslagstiftningen. För Riksbanken kan sanktionslagstiftningen innebära till exempel ett förbud mot att genomföra transaktioner för fysiska eller juridiska personer som återfinns på en sanktionslista eller ett förbud att ingå avtal och andra förbindelser med en sådan fysisk eller juridisk person.

De verksamheter inom Riksbanken som behöver beakta sanktionslagstiftningen ska säkerställa att relevanta internationella sanktionsbeslut efterlevs, för att förhindra att Riksbanken bryter mot dessa. Respektive verksamhet ska också ha regler, rutinbeskrivningar eller båda för hur verksamheten ska förhindra brott mot internationella sanktioner. I dem ska det framgå hur en träff mot en sanktionslista hanteras.

5 Bevarande av handlingar och uppgifter

De verksamheter som berörs av risken att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska ta fram och regelbundet uppdatera verksamhetsspecifika regler och rutinbeskrivningar för hur de ska bevara handlingar och uppgifter (inklusive hantering av personuppgifter).

Dessa regler och rutinbeskrivningar ska upprättas i enlighet med arkivlagen (1990:782), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och dataskyddsförordningen (Förordning (EU) 2016/679) (GDPR) och de bestämmelser i dessa som är tillämpliga vid tillfället.

6 Utbildning

Regelefterlevnadsspecialisterna inom riskenheten ansvarar för att samtliga anställda får fortlöpande utbildning inom arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism och de relevanta regelverken samt inom sanktionsområdet, för att säkerställa en kontinuerlig kunskapsuppdatering. Regelefterlevnadsspecialisterna ansvarar också för introduktion i ämnet för nyanställda.

Riktad utbildning och upplärning av nyanställda sker på verksamhetsnivå. Denna utbildning bör vara anpassad utifrån den specifika verksamhetens risker att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

7 Rapportering

Regelefterlevnadsspecialisterna inom riskenheten är ytterst ansvariga för rapportering till Polismyndigheten (finanspolisen) när det gäller misstanke om att en kund försöker utnyttja Riksbanken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Regelefterlevnadsspecialisterna kan utse någon inom verksamheten i sitt ställe för att upprätta dessa rapporter.

Enligt riksbankslagen⁶ är Riksbanken skyldig att underrätta Polismyndigheten om det i delar av verksamheten uppkommer uppgifter som ger anledning att anta att brott har begåtts, till exempel misstanke om penningtvättsbrott. I andra fall än vad som avses

---

⁶ 7 kap. 23 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank

ovan är det säkerhetsenheten (SÄK) som ansvarar för rapportering till Polismyndigheten.

8 Efterlevnad

Regelefterlevnadsspecialister inom riskenheten ansvarar för att övervaka och löpande kontrollera efterlevnaden av denna policy. Regelefterlevnadsspecialisterna ska regelbundet, minst en gång per år, rapportera resultaten av den samlade allmänna riskbedömningen samt de risker som har identifierats till direktionen via tertialrapporten.

9 Ikraftträdande

Denna policy träder i kraft den 1 januari 2024. Genom denna policy upphävs tidigare Policy om Riksbankens arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt arbete för att förhindra brott mot internationella sanktioner (dnr 2022-00634) som beslutades den 8 november 2022.